

กรมสุขภาพจิต
สำนักวิชาการสุขภาพจิต

รายงาน

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ พัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมสุขภาพจิต ด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต ระยะที่ 1

โดย
สำนักวิชาการสุขภาพจิต

TABLE OF CONTENTS

1	ที่มาและวัตถุประสงค์	1
2	นโยบายอธิบดีกรมสุขภาพจิต ในพิธีเปิดการประชุม	2
3	บรรยาย : ระบบความรู้กรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2567	4
4	เสวนา : แนวคิดและจุดเริ่มต้นของการประเมินผล ตอบแทนจากการลงทุน (RETURN ON INVESTMENT: ROI) ในงานด้านสุขภาพจิต	7
5	บรรยาย เรื่อง เครื่องมือการประเมินผลตอบแทนจาก การลงทุน (RETURN ON INVESTMENT: ROI) และ การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SOCIAL RETURN ON INVESTMENT: SROI)	11

TABLE OF CONTENTS

6	ผลการประเมินการเรียนรู้และความพึงพอใจ	19
7	เอกสารการประชุม	20
8	คำศัพท์สำคัญ	21
9	แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์	22
10	คณะผู้จัดทำ	23

ที่มา วัตถุประสงค์

ที่มา

กรมสุขภาพจิตให้ความสำคัญกับการดำเนินงานดังกล่าวจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสร้างมูลค่างานสุขภาพจิตผ่านกลไกการตลาด เศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต และกำลังคนสมรรถนะสูง โดยเป็นการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ของกรมสุขภาพจิต เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกรมสุขภาพจิตที่ส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิตและจิตเวชให้สามารถเข้าถึงบริการและการรักษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน อีกทั้งยังนำมาสู่การเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพจิต และกำหนดเป็นนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสุขภาพจิตและจิตเวชระดับประเทศ

วัตถุประสงค์

พัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมสุขภาพจิตให้มีความรู้ด้านการประเมินเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต สามารถนำความรู้และทักษะในการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment: ROI) และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI) ขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพจิตและจิตเวชต่อไป

นายแพทย์พงศ์เกษม ไข่มุกด์

อธิบดีกรมสุขภาพจิต

ประธานในพิธีเปิด

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพ บุคลากรกรมสุขภาพจิตด้าน การประเมินเศรษฐศาสตร์ สุขภาพจิต ระยะที่1

“การทำงานต้องดูว่ามีผู้เกี่ยวข้อง
ประเด็นใดบ้าง ทั้งนี้การวางฐาน
งานสุขภาพจิตต้องเพิ่มความเข้ม
แรงให้มากขึ้น อย่างโครงสร้าง
ของสป. มีการจัดตั้งกอง
เศรษฐศาสตร์ เพื่อดูแลเรื่องนี้โดย
เฉพาะแยกจาก กยพ. ที่ดูแลแผน
งบบขาขึ้น และกองคลังดูงบขาลง
ซึ่งในช่วงนั้น ผมเป็นคนดูแล และ
ได้มีโอกาสประสานงานกับ สปสช.
ที่ดูเรื่องสิทธิประชาชนกว่า 4.8
ล้านคน และเกี่ยวข้องกับกรม
บัญชีกลาง ประกันสังคม รวมถึงที่
เกี่ยวกับงานประกัน ทรัพยากร”

SURVIVAL

DESIGN THINKING

HEALTH FOR WEALTH

“ในอดีตกรมสุขภาพจิตอาจไม่ได้
สนใจเรื่องผลตอบแทนในการลงทุน
ดำเนินงาน ซึ่งเป็นเรื่องการ
วิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ที่ต้อง
พิจารณา ก่อนที่เราจะไปสู่ Health
for Wealth ได้ ทั้งนี้งานสุขภาพ
จิตจึงต้องมีการกำหนดทิศทางที่
ชัดเจน แม้ในส่วน สป. เอง งาน
Medical Hub ก็ยังต้องพัฒนา
เช่น ที่ผมได้ไปร่วมงาน Medical
Expo ก็ทำให้ได้บทเรียนที่ต้องกลับ
มาคิดต่อและถือเป็นโจทย์ที่ท้าทาย
การที่จะไปถึง Health for
Wealth ได้ เป็นเรื่องที่ทำนายและ
ต้องหาโอกาสเช่นกัน โดยเฉพาะใน
สังคมไทยที่ต้องให้ความสำคัญ
เรื่องความปลอดภัย”

อธิบดีกรมสุขภาพจิต ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า

“ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ผมคิดว่าเราต้องมีต้นทุนเศรษฐศาสตร์ สุขภาพ โดยการอบรมเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต ในเวที 2 วันนี้ เมื่อมีโอกาส Workshop อยากให้ลอง Design Thinking กระบวนการเหล่านี้ โดยต้อง empathise ลูกค้า/ผู้รับบริการ (ทำความเข้าใจความต้องการของ ลูกค้า) defineให้ชัดเจนระดมความคิด เพื่อนำมาสู่การสร้างหรือการออกแบบการประเมินเศรษฐศาสตร์ สุขภาพจิตในระยะถัดไปได้

ตัวอย่างเช่นเมื่อสักครู่ ผมเพิ่งได้รับโจทย์ให้จัดตั้ง โรงพยาบาลจิตเวชอุดร ก็ต้องมีการประเมินและ ออกแบบงานให้เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกันทั้งหมด สำหรับการประชุมในครั้งนี้จัดโดยสำนักวิชาการสุขภาพ จิตถ้าได้เพิ่มImplementation ได้ด้วยก็จะเกิดผลกระทบที่ดีกับกรมสุขภาพต่อไป

”

นายแพทย์เทอดศักดิ์ เดชคง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการสุขภาพจิต

บรรยาย : ระบบความรู้กรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2567

เมื่อพูดถึงระบบวิชาการ กล่าวคือเป็นระบบวิชาการที่รองรับทิศทางการดำเนินงาน ซึ่งมีทั้งการผลักดันในเชิงนโยบาย (Policy) และเชิงปฏิบัติการ (Operation) ฉะนั้นหากหน่วยงานมีการดำเนินงานภายใต้การใช้เครื่องมือใดก็ตาม ควรประเมินด้วยว่างานนั้นๆ ดำเนินการไปเพื่ออะไร หรือเพื่อใคร

ยุทธศาสตร์ของกรมสุขภาพจิต เน้นทั้งเรื่อง Literacy Service system Network และการสร้างมูลค่าของงานและการพัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงไปด้วยกัน โดยจากยุทธศาสตร์หากแปลงเป็นแนวทางการดำเนินงานนั้น มี 7 แนวทางหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาระบบต้นทุนงานบริการสุขภาพจิตและจิตเวช
2. พัฒนาระบบการประเมินด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต โดยผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการศึกษาวิจัย ROI และ SROI ของชุดสิทธิประโยชน์
3. ผลักดันให้เกิดชุดสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ป่วยจิตเวชผ่านกองทุนต่างๆ
4. พัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมสุขภาพจิตให้มีความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต
5. พัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการด้านสุขภาพจิตให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

6. ประกาศความสำเร็จของการผ่านเกณฑ์การรับรองคุณภาพมาตรฐาน โดยเผยแพร่ในหลากหลายช่องทาง
7. จัดทำนโยบายสิทธิประโยชน์สำหรับกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิต

ซึ่งทำให้เห็นว่าการประเมินเศรษฐกิจสาธารณสุขสุขภาพจิตนี้ มีความเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปฏิบัติงานและการดำเนินงานทางยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ ด้วย

ในส่วนของตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น เรื่องชุดสิทธิประโยชน์นั้น กรมสุขภาพจิตได้มีการดำเนินงานในเรื่องนี้ ดังเรื่อง Long Action ที่ได้มีการดำเนินงานอยู่ในขณะนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันชุดสิทธิประโยชน์ในงานด้านสุขภาพจิต การดูแลผู้ป่วย chronic การดูแล intermediate care มีลักษณะที่ไม่จำเป็นต้องรักษาตัวที่โรงพยาบาล ซึ่งในอนาคตก็就会有ความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานเหล่านี้จะไปเชื่อมโยงกับระบบวิชาการ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับระบบปฏิบัติงาน โดยหลักการของการจัดการความรู้นั้น จะมีการบ่งชี้ความรู้ พัฒนา ทดลอง นำไปใช้ จัดเก็บและเผยแพร่ ทั้งนี้ ในส่วนของการประเมินเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิตนี้อยู่ในขั้นตอนของการนำไปใช้ หรือเป็นการประเมิน

การดำเนินงานของหน่วยงานที่มีการประเมินเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต หรือการประเมินความคุ้มค่า กลุ่มทุนในโครงการหรือกิจกรรมนั้นมีดังนี้

เมื่อกล่าวถึงการวิเคราะห์ต้นทุนนั้น อาจมีความเกี่ยวเนื่องกันระหว่าง ROI(Return on investment), SROI (Social return on investment), CBA(Cost- benefit analysis), CEA (Cost-effectiveness analysis) ร่วมไปกับการประเมินโครงการ

การประเมินความคุ้มค่านั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญคือ 1) บริบทและห่วงโซา 2) กลุ่มเป้าหมาย และ 3) ผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมาย

เสวนา : แนวคิดและจุดเริ่มต้นของการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน (RETURN ON INVESTMENT: ROI) ในงานด้านสุขภาพจิต

หากกล่าวถึงการประเมินความคุ้มค่าคุ้มทุนของงานด้านสุขภาพจิตในปัจจุบัน อาจยังมีน้อยเมื่อเทียบกับด้านสุขภาพกาย “โครงการสร้างสุขด้วยสติในองค์กร” เป็นโครงการของกรมสุขภาพจิต โครงการหนึ่งที่มีการดำเนินงานมาอย่างยาวนาน และขยายผลไปยังหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน

จุดเริ่มต้นของการประเมินความคุ้มค่าคุ้มทุนของโครงการดังกล่าว เริ่มมาจากการดำเนินงานที่มีมาอย่างยาวนานนี้ เริ่มตั้งแต่การพัฒนาโปรแกรม การขยายผลไปสู่หน่วยงานต่างๆ โดยมีผลลัพธ์เชิงประจักษ์มากมาย แต่...ยังไม่เคยมีการศึกษาถึงผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนในโครงการนี้มาก่อน

จากจุดเริ่มต้นนี้ จึงทำให้โครงการ MIO กลับมาทบทวนผลลัพธ์และวางแผนการประเมิน ROI ในปีพ.ศ. 2560 เป็นต้นมา

อ.โสภณ จุโลก

นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์

พศ.ดร.ภาวิณี เพชรสว่าง

ทำความเข้าใจกับ MIO

MIO เป็นสติแนวใหม่ เน้นการนำมาใช้ ทั้งหลักคิดและวิธีการ ฝึกง่ายเพราะเป็น active learning และใช้ skill based training ทั้งนี้มีการนำมาใช้ในทางจิตวิทยา

- จิตพื้นฐาน - สะสมความคิดลบ กลายเป็นอารมณ์และความเครียด ฝึกจัดการความเครียด จัดการการเงิน จัดการสัมพันธภาพ
- จิตขั้นสูงกว่า - สติในองค์กรสามารถพัฒนาจิตขั้นสูงกว่า พักโดยมีสมาธิทำงานโดยมีสติ ซึ่งนำมาใช้ในองค์กร

ลักษณะโปรแกรมคือต้อง training ให้คนในองค์กรใช้สมาธิ สติให้เป็น ทั้งสติในตน สติในทีม สติในองค์กร อย่างไรก็ตามโปรแกรมนี้มี EVB ว่าสมาธิสติ เหมือนจิตขั้นพื้นฐานวัดได้ด้วยคลื่นสมอง EG (เครียดมาก คลื่นสูงมาก)

การนำสติสื่อสารไปใช้ประโยชน์ในองค์กร ครอบครัว และนำมาใช้ในการประชุม ใช้ทั้งสติการฟัง สติการพูด สิ่งเหล่านี้ต้องนำไปทำให้เป็นวิถีองค์กร

โครงการ MIO เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้ กับการลงทุนจากการฝึกอบรม

ต้นทุน คือ ต้นทุนทางตรง เช่น ค่าวิทยากร และต้นทุนทางอ้อม เช่น ค่าการสูญเสียการทำงานที่ทุกคนต้องมาเข้าอบรม มีทีมงานที่ต้องบริหารจัดการ

ผลที่ได้ ต้องถอดรหัสให้ดี เช่น เครียดลดลง ความผิดพลาดในการทำงานลดลง การลางานลาป่วยลดลง การลาออกลดลง ทั้งนี้จะออกมาเป็นตัวเลขเท่าไรต้องพิจารณาเข้าสู่การคำนวณต่อไป

โครงการที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมกับการประเมิน ROI

โครงการที่เหมาะสมกับการประเมิน ROI คือโครงการที่มีการดำเนินงานที่จับต้องได้ เช่น ประเมินเครื่องจักร วัดการลดแรงงานคน วัดค่าแรงที่ลดลงที่เป็นผลประโยชน์ โดยใช้สูตรอย่างง่าย คือ

$$ROI = \frac{(\text{รายรับ} - \text{ต้นทุน})}{\text{ต้นทุน}} \times 100$$

ส่วนโครงการที่ไม่ควรประเมิน ROI คือ

- 1.โครงการที่หา Stakeholder ไม่ได้หรือไม่มีใครได้รับผลกระทบ เช่น วิจัยที่ทดสอบตัวแปลเป็นโมเดล
2. โครงการที่ Stakeholder ไม่สนใจประโยชน์หรือไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

ดังนั้นโครงการใดก็ตามที่จะประเมิน ROI ผู้รับผิดชอบโครงการควรต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงรายละเอียดการดำเนินงานโครงการอย่างละเอียด โดยต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบอื่น ๆ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ Stakeholder ทั้งภายในและภายนอก

ส่วนงานสุขภาพจิตที่มีความเป็นนามธรรม Intangible (จับต้องไม่ได้) แต่ละกิจกรรมต้องบอกผลลัพธ์ (Benefit) ให้ได้ ทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน โดยส่วนที่เป็น SROI แปลงเป็นตัวเงิน ผ่าน financial proxy (มีการศึกษาอย่างไรแล้วบ้าง เช่น การรักษาซึมเศร้า 1 สัปดาห์ ใช้เงินกี่บาท) รวมผลลัพธ์ที่เป็นเงิน ผลลัพธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม + based case scenario จึงรวมเป็นมูลค่าปัจจุบันสุทธิ

การเริ่มประเมิน ROI

สิ่งที่ควรรู้ คือ 1) Cost 2) Benefit (ผลประโยชน์) กระบวนการ คือ

1. ระบุ Stakeholder ให้ได้ก่อน

2. คิดต่อว่า Stakeholder ได้รับ Impact อะไรบ้าง (ความหมิ่นเหม่คือ คนทำอาจคิดไปเอง ผลอาจ Over clam) และดำเนินการลงหาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ตัวต่อตัว

-เขาได้ประโยชน์อะไรบ้าง

-ประโยชน์นั้นแปลงเป็นตัวเงินได้อย่างไร

กระบวนการประเมิน ROI โครงการ MIO

1. สัมภาษณ์ **Identify Stakeholder** ให้ได้ถูกต้อง และ ครบถ้วน

ตัวอย่าง การ include Stakeholder โดย MIO

- ค่อยเบื้องต้นกับ HR CEO กับวิทยากรพี่เลี้ยง ว่าใคร

เปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงโดยเฉพาะ CEO จะมีภาพที่คาดหวัง

- เขียนตาราง identify ทำมาถึง include exclude กำหนด

เกณฑ์ผู้ให้ข้อมูล เช่น 1) ต้องเป็นคนที่เข้าโครงการ 2) เขา

ต้องได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง 3)คนนั้นต้องพร้อม ตั้งใจ ให้ข้อมูล และมีความสามารถในการอธิบาย ขยายความ

2. หาว่าผลลัพธ์ทั้งที่เป็นนามธรรมและตีค่าเป็นเงิน ได้ยังงัยให้

ได้ทุกคน ตัวอย่าง ถ้าสุขภาพจิตดีขึ้น จะช่วยลดอะไรบ้าง (ค่ารักษา

พยาบาลต้องเกี่ยวกับโรคนั้นๆ โรคที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงยังงัย) ต้องตี

ค่าทั้ง market price ถ้าไม่มีใช้ shadow price

บรรยาย เรื่อง เครื่องมือการประเมินผลตอบแทน จากการลงทุน (Return on Investment: ROI) และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการ ลงทุน (Social Return on Investment: SROI)

ความหมาย

และความแตกต่างของ ROI และ SROI

Return on Investment (ROI)	Social Return on Investment (SROI)	ความแตกต่างระหว่าง ROI และ SROI
ผลตอบแทนการลงทุน (ROI) คือ การวัดผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพหรืออัตราการทำกำไรของการลงทุนหรือใช้เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการลงทุนต่างๆ	การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถวัดผลประโยชน์ของโครงการต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	ROI คำนวณผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร SROI คำนวณผลประโยชน์ที่เกิดกับสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ

ตัวอย่างผลประโยชน์ทางสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้, ต้นทุน ลดค่าใช้จ่าย มีความมั่นคงทางอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สุขภาพในระยะยาว อัตราการเกิดโรคลดลง ผลประโยชน์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นสามารถหามูลค่าได้

ประเภทของต้นทุนและผลประโยชน์ ที่สามารถนำมาประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน

ประเภทของต้นทุน

ต้นทุน คือค่าใช้จ่ายของโครงการ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. **ต้นทุนทางตรง (direct cost)** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือค่าใช้จ่ายที่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนในจำนวนเงินที่ใช้ไปในการดำเนินการต่างๆ เช่น ค่าตอบแทนทีมงาน ค่าอบรมสัมมนา ค่าประชาสัมพันธ์โครงการ ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม การจัดทำสื่อ เอกสารประกอบการอบรม ฯลฯ

2. **ต้นทุนทางอ้อม (indirect cost)** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดจากที่ใดหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินได้โดยตรง (intangible cost) เช่น ค่าเสียเวลาทำงานเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม (คำนวณจากค่าแรงเฉลี่ยรายชั่วโมง)

การหาต้นทุน โดยการไปสอบถาม สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมนั้นๆ

ผลประโยชน์

ที่สามารถนำมาประเมินผลตอบแทนจากการลงทุน

ผลประโยชน์หรือผลตอบแทน (รายรับ) ที่ได้จากโครงการ สามารถตีกลับมาเป็นตัวเงินได้ แต่เป็น SROI เช่น ความมั่นคงทางอาชีพ ไม่ได้เป็นตัวเงินซึ่งเราจะต้องหาค่าแทนทางการเงิน (finance proxy)

ผลประโยชน์ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) **ประโยชน์ทางตรง** (direct benefit) คือ ประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากเป้าหมายหลักของโครงการ เช่น ยอดขาย ความสูญเสียจากกระบวนการผลิต ความพึงพอใจ ฯลฯ

2) **ประโยชน์ทางอ้อม** (indirect benefit) คือ ประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินที่เป็นผลกระทบทางอ้อมจากโครงการ ผลประโยชน์ที่ไม่สามารถแปลงเป็นมูลค่าที่เป็นตัวเงินได้ เช่น สัมพันธภาพในครอบครัว ความผูกพันในองค์กร ฯลฯ

สูตรการคำนวณ ROI และ SROI

$$\text{ROI} = \frac{\text{รายรับ} - \text{ต้นทุน}}{\text{ต้นทุน}} \times 100$$

ผลออกมาเป็น % แปลผลออกมาทุก 1 บาทต่อการลงทุนจะได้รับผลตอบแทนเฉลี่ยกี่บาท

ตัวอย่าง กรณีการประเมินผลโครงการ MIO จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับ MIO

- ต้นทุน เช่น ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม ค่าเสียเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม
- ผลลัพธ์ที่ได้รับจากโครงการ เช่น พนักงานป่วยลดลง ประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น ลดเวลาในการประชุม

โดยได้ผลตอบแทนรวม 877.87% แปลว่า ทุก 1 บาทในการลงทุน จะได้ผลตอบแทนเฉลี่ย 8.78 บาท

$$\text{SROI} = \frac{\text{มูลค่าผลประโยชน์ทั้งหมด}}{\text{มูลค่าต้นทุนของโครงการ}}$$

*มูลค่าผลประโยชน์ทั้งหมด = ผลประโยชน์ทั้งหมด – ผลลัพธ์ส่วนเกิน
ผลลัพธ์ทดแทน ปัจจัยอื่นๆ อัตราการลดลง

* การประเมิน ROI และ SROI ระหว่างการ Over claim

ประโยชน์ของ ROI และ SROI

- ใช้ประมาณการณความคุ้มค่าของโครงการล่วงหน้าก่อนตัดสินใจลงทุน
- ศึกษาประสิทธิภาพ ผลประโยชน์ของการลงทุนเป็นตัวเงิน เพื่อเสนอให้ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องเห็นถึงผลกระทบและใช้ข้อมูลปรับปรุงโครงการ

สิ่งที่ท้าทายในการคำนวณ ROI และ SROI

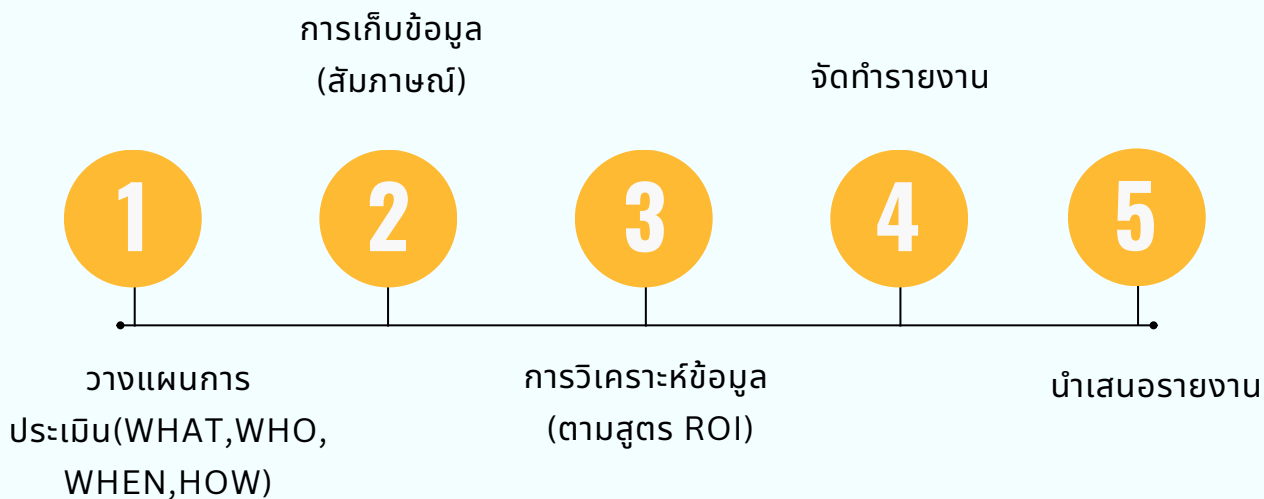
1. การแปลงผลประโยชน์เป็นตัวเงิน อาจต้องหาข้อมูล หรือรายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตีค่าเป็น financial proxies เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยเลือกใช้บริบทที่ใกล้เคียงกัน
2. การพิสูจน์ว่าผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากโครงการ เช่น ผลประโยชน์อาจจะมาจากต้นทุนเดิม หรือมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ

การแยกตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ เพื่อพิสูจน์ว่าผลประโยชน์จากโครงการ

1. ใช้การออกแบบงานวิจัย เช่น กลุ่มทดลอง/กลุ่มควบคุม, ประเมินผลก่อน-หลังโครงการ
2. ใช้การวิเคราะห์เส้นแนวโน้ม (trend line analysis) เปรียบเทียบแนวโน้มกับเส้นข้อมูลจริง actual line สามารถนำส่วนต่างไปคำนวณ ROI
3. ให้ผู้เข้าร่วมหรือผู้มีส่วนร่วมในโครงการประมาณผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น โดยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ประโยชน์ที่แท้จริง

กระบวนการในการประเมินผลตอบแทนการลงทุน

การวางแผนการประเมิน

What	Who	When	How
ข้อมูลที่เราต้องเก็บรวบรวม 2 ส่วน ได้แก่ ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการ	วางแผนระบุผู้เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูล (ผู้เก็บข้อมูล, ผู้ถูกเก็บข้อมูล)	วางแผนระยะเวลาเก็บข้อมูล (ก่อน-หลังโครงการ เพื่อให้เห็นผลลัพธ์จากโครงการ)	วางแผนวิธีเก็บข้อมูล รูปแบบตามความสะดวกและเหมาะสม (focus group,แบบสอบถาม)

การเก็บข้อมูล

ต้นทุน

ต้นทุนทางตรง เช่น ค่าวิทยากร ค่าอุปกรณ์
ต้นทุนทางอ้อม เช่น ค่าเสียเวลาในการทำงาน

ผลประโยชน์

ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน หรือ ค่าแทน
ทางการเงิน(financial proxy)

ข้อพึงระวังในการคำนวณ ROI,SROI

- Overclaim สามารถป้องกันได้จากยืนยันผลสัมฤทธิ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- บริบทของสิ่งที่วัด สามารถป้องกันได้การวัดประเมินก่อน-หลังเพื่อเปรียบเทียบ
- แปลงคุณค่าเป็นมูลค่า
- ความคุ้มค่าในการวัด

Note: การประเมิน ROI,SROI อาจทำได้เพียง 10% ของโครงการทั้งหมด เนื่องจากบางโครงการเห็นผลลัพธ์ไม่ชัดเจน, ค่าใช้จ่ายสูง ไม่คุ้มค่าต่อการเก็บข้อมูล และต้องวางแผนล่วงหน้าก่อนการดำเนินโครงการ

EVALUATION

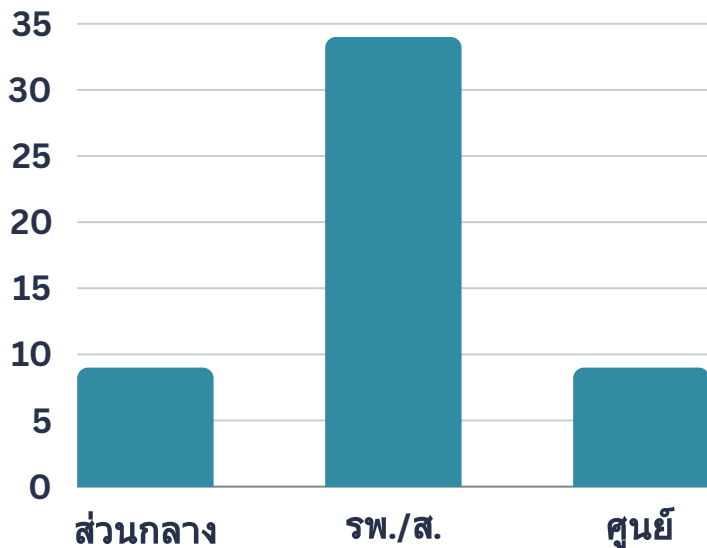

ผลการประเมิน

การเรียนรู้และความพึงพอใจ

ผลการประเมิน

การเรียนรู้และความพึงพอใจ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งรูปแบบ onsite และ Online รวมจำนวน 105 คน
แบ่งเป็นผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงาน
ส่วนกลาง จำนวน 9 แห่ง โรงพยาบาล/
สถาบัน จำนวน 34 แห่ง และศูนย์
สุขภาพจิต จำนวน 9 แห่ง

เนื้อหาความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานมากที่สุด

- การค้นหา และวิเคราะห์ Stakeholder
- ขั้นตอน/กระบวนการวิเคราะห์ ผ่านการฝึกปฏิบัติจากการทำ workshop ในแต่ละช่วง
- กรอบแนวทางการคิดต้นทุนในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ในงานสุขภาพจิต
- Workshop การยกตัวอย่างและการอธิบาย ให้ข้อเสนอแนะ ทำให้วางแผนงานต่อไปได้
- ความแตกต่างระหว่าง SROI กับ ROI
- การเก็บข้อมูลและการหาแหล่งข้อมูล
- การตั้งคำถามที่ใช้สัมภาษณ์

ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไป
วางแผนการประเมิน
เศรษฐกิจสุขภาพจิตต่อไปได้

80%

80%

ได้รับความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

95%

ความพึงพอใจต่อเนื้อหาหลักสูตร

93%

ความพึงพอใจภาพรวม

เอกสาร

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ
พัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมสุขภาพจิต
ด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพจิต ระยะที่ 1

คำศัพท์สำคัญ

Financial Proxies

ตัวแทนของค่าเงินตรา

Trend line analysis

การวิเคราะห์เส้นแนวโน้มเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างและหลังการดำเนินงานโครงการ

participants

ผู้เข้าร่วมโครงการ

stakeholders

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Attribution

ผลจากปัจจัยอื่นๆ

Deadweight

ผลลัพธ์ส่วนเกิน

Displacement

ผลลัพธ์ทดแทน

Social Impact Assessment : SIA การประเมินผลลัพธ์ทางสังคม

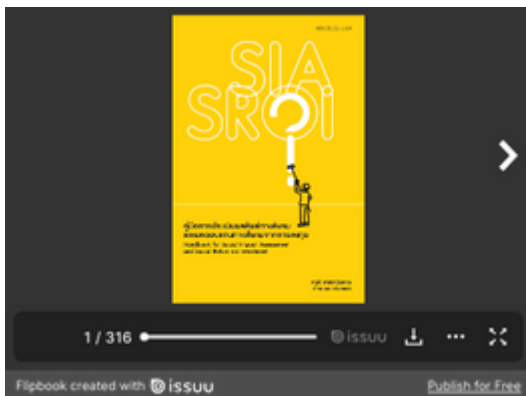
แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์

คู่มือในการคำนวณ SROI

คู่มือการประเมินผลกระทบทางสังคม (SIA)
และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน...
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
sethailand.org

<https://www.sethailand.org/resource/manual-sia-sroi/>

<https://issuu.com/salforest/docs/sia-sroi-v2>

เครื่องมือในการประเมิน SROI

<https://sroi-calculator.nia.or.th/>

บทเรียนออนไลน์ ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม

<https://thailand-sroi.online>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายแพทย์เทอดศักดิ์ เดชคง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการสุขภาพจิต

สรุปรายงานและเรียบเรียง

นางสาวชิดชนก โอภาสวัฒนา	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ
นางสาวพาสนา คุณาริวัฒน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางสาวศรัณยพิชญ์ อักษร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นายภพธร วุฒิหาร	นักสังคมสงเคราะห์
นางสาวธิดารัตน์ ทิพโชติ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางฐิติญา จันทพรหม	บรรณารักษ์ชำนาญการ
นางสาวสายไหม อสีพงษ์	บรรณารักษ์ปฏิบัติการ
นางสาวบงกช ชาวโคราช	นักวิชาการสาธารณสุข

MEETING REPORT

JANUARY 2024